

Motion till riksdagen 2013/14:N392

av Jonas Eriksson m.fl. (MP)

Utgiftsområde 24 Näringsliv

1 Sammanfattning

Miljöpartiet de gröna vill se ett Sverige med blomstrande näringsliv och ett gott företagsklimat som skapar många nya jobb och ett samhälle med bättre förutsättningar än i dag för såväl små företag som etablerade industriföretag att utvecklas och växa. Vi behöver ett samhällsklimat där det är lika självklart att starta ett eget företag som att ta anställning i ett företag. Minskat regelkrångel och effektiva tillståndprocesser är viktiga beståndsdelar i ett gott företagsklimat. Entreprenörskap och innovationskraft behöver stimuleras och uppmuntras och vi föreslår en rad åtgärder för att utveckla näringslivet. Vi vill också se satsningar på entreprenörskap och företagande i skolan. Vi gör även en stor satsning på bland annat en grön innovationsfond och riskkapital till utveckling av miljöteknik samt demonstrations- och pilotanläggningar.

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen vid en eventuell flytt av verksamheten vid Miljöstyrningsrådet ser till att den inriktning på arbetet och den kompetens som finns i dag behålls intakt.
2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen inom utgiftsområde 24 Näringsliv enligt uppställningen i motionen.

Fel! Okänt namn på

3 Anslag

Anslagsförslag 2014 för utgiftsområde 24 Näringsliv

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (MP)	
1:1	Verket för innovationssystem	158 611	
1:2	Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	2 448 840	
1:3	Institutens strategiska kompetensmedel m.m.	612 313	
1:4	Tillväxtverket	262 109	+200 000
1:5	Näringslivsutveckling m.m.	634 772	+1 975 000
1:6	Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	81 249	
1:7	Turistfrämjande	119 904	+20 000
1:8	Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	223 450	
1:9	Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	5 818	
1:10	Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.	14 000	
1:11	Patentbesvärätten	21 443	
1:12	Bolagsverket: Finansiering av likvidatorer	17 842	
1:13	Bidrag till terminologisk verksamhet	4 297	
1:14	Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	8 327	
1:15	Konkurrensverket	137 892	
1:16	Konkurrensforskning	13 685	
1:17	Upprustning och drift av Göta kanal	25 310	
1:18	Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag	42 150	
1:19	Kapitalinsatser i statliga bolag	1 000	
1:20	Avgifter till vissa internationella organisationer	17 780	
1:21	Finansiering av rättegångskostnader	18 000	
1:22	Bidrag till företagsutveckling och innovation	259 892	
2:1	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	23 696	
2:2	Kommerskollegium	83 056	
2:3	Exportfrämjande verksamhet	243 889	
2:4	Investeringsfrämjande	57 442	
2:5	Avgifter till internationella handelsorganisationer	20 517	
2:6	Bidrag till standardiseringen	31 119	
Summa	5 588 403	+2 195 000	
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>			
1:4	Underlätta samverkan mellan skola och näringsliv	+80 000	

Fel! Okänt namn på

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (MP)
1:4	Myndighetsövergripande regelförenklingsarbete	+20 000
1:4	Mikrokrediter företag nyanlända	+50 000
1:4	Socialt företagande	+25 000
1:4	Egenanställning	+25 000
1:5	Entreprenörprogram i skolan	+30 000
1:5	Resurscentrum för kvinnoföretagare	+20 000
1:5	Grön innov.fond	+500 000
1:5	Demo.- och pilotanl.	+500 000
1:5	Program minska oljeanv.	+100 000
1:5	Riskkapital sådd- och komm.fas	+400 000
1:5	Inkubatorer	+100 000
1:5	Innovationsupphandling	+100 000
1:5	FoU mindre företag	+200 000
1:5	Stöd till unga som vill starta företag	+25 000
1:7	Utveckling och samordning ekoturism	+20 000

4 Motivering

4.1 Tillväxtverket

4.1.1 Underlätta samverkan mellan skola och näringsliv

Praktikplatser för unga, så kallade praoplatser, ska utvecklas och moderniseras och vara en stomme i samverkan mellan skola och näringsliv. Vi föreslår en pott där kommuner eller enskilda skolor kan söka pengar för att bygga upp en struktur och underlätta för skolorna att samverka med näringslivet. Potten föreslås vara på 80 miljoner kronor årligen.

4.1.2 Myndighetsövergripande regelförenklingsarbete

Att förenkla vardagen för Sveriges företag och entreprenörer är viktigt för att skapa förutsättningar för fler jobb och ökad välfärd. Det ska vara enkelt att starta, driva och äga företag i Sverige. Regeringen har kritiserats för att inte leva upp till sitt mål att förenkla för företag och företagare. Undersökningar visar att regeringen har misslyckats och i näringslivet finns en stark opinion för minskad byråkrati.

Tillväxtverket har beräknat att regelkrånglet kostar svenska företag 100 miljarder kronor om året. Regelkrångel hindrar särskilt mindre företag från att växa och utvecklas. Miljöpartiet vill att det ska vara så enkelt som möjligt för företag att verka i Sverige och föreslår därför att Tillväxtverket, Arbetsmiljöverket, Skatteverket och Naturvårdsverket tillförs 20 miljoner kronor för att

Fel! Okänt namn på

påskynda arbetet med att ta fram konkreta förslag på hur regelbördan för företag kan minskas inom deras ansvarsområden.

Under utgiftsområde 1 Rikets styrelse samt utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner framgår även två ytterligare satsningar. Det handlar om att förstärka regeringens riktlinjer till länsstyrelserna. Vi föreslår att samtliga ärenden som är föremål för handläggning för olika typer av tillstånd och besked ska förses med mål för hur lång tid handläggningen får ta. Varje år ska även det samlade utfallet presenteras för alla 21 länsstyrelser. De länsstyrelser med bäst utfall ska särskilt studeras och fungera som underlag i övriga länsstyrelsernas strävan efter kortare handläggningstider. Storleken på satsningen ses under utgiftsområde 1.

Det handlar även om ett erbjudande till landets kommuner för att effektivisera handläggningen och för samverkansprojekt mellan kommuner och länsstyrelse med syfte att optimera handläggningstider. Storleken på satsningen ses under utgiftsområde 25.

4.1.3 Mikrokrediter för nyanlända

Många som vill starta företag har idag svårt att få tillgång till startkapital. Särskilt i tider av ekonomisk oro är den privata kapitalmarknaden ovillig att ta risker, och tillgången på kapital för att starta företag begränsas ytterligare. Många människor som kommer från andra länder till Sverige har tidigare erfarenhet av att driva mindre företag. De skulle ganska enkelt kunna starta upp liknande företag i Sverige men hindras ofta av brist på kapital och svårigheter att få lån. Miljöpartiet föreslår därför även en satsning på mikrokrediter för företag som startas av nyanlända svenskar på 50 miljoner kronor per år.

4.1.4 Socialt företagande

Det finns inte någon formellt vedertagen definition av socialt företagande i Sverige. Det finns heller inte någon särskild lagstiftning eller något särskilt regelverk. En del av det sociala företagandet är den sektor som ofta benämns arbetsintegrerande socialt företagande. De är företag som driver näringsverksamheter och har som ändamål att integrera personer som har svårt att få jobb på arbetsmarknaden. Dessa företag återinvesterar som regel sina vinster i den egna verksamheten. 2008 fanns det 150 arbetsintegrerande sociala företag med sammanlagt cirka 4 500–5 000 verksamma.

Medarbetarna i dessa sociala företag är ofta före detta kriminella, tidigare missbrukare, personer med funktionsnedsättning, långtidssjukskrivna och långtidsarbetslösa. Huvuddelen av de arbetsintegrerande sociala företagen är organiserade som kooperativ, vilket innebär att delaktighet och ansvar också ses som en utvecklingsfaktor. Oftast erbjuder man också möjlighet till långvarig anställning, rehabilitering samt inriktning mot utbildning och ökad arbetsförmåga. Vi väljer att avsätta 25 miljoner kronor per år till socialt företagande.

4.1.5 Satsning på egenanställning

Egenanställning innebär att man blir anställd i ett företag som fungerar som arbetsgivare under den tid man har kunder och uppdrag. Den egenanställda ansvarar själv för att arbeta in sin egen lön och utveckla verksamheten medan företaget sköter administration och ekonomihantering mot en avgift.

Många betraktar sin egenanställning som ett första steg i målsättningen att starta egen näringsverksamhet. Men juridiskt finns det numera ingen tvekan om att egenanställningen ska betraktas som anställning.

Tyvärr finns det fortfarande regelverk som hindrar dem som vill bli egenanställda. Hur kollektivavtalen ska utformas är ett exempel på en fråga som måste lösas så att avtal kan slutas mellan egenanställningsföretagen och fackföreningarna. Myndigheternas kunskap om egenanställning behöver förbättras för att regelverk och praxis inte i onödan ska hindra egenanställda att verka.

Vi vill ge Tillväxtverket i uppdrag att vara en samordnande myndighet för egenanställning. I detta uppdrag ingår bland annat informationsspridning, samordning av statliga insatser, bidrag för uppstart av egenanställningsföretag och utbildning av myndighetspersonal om egenanställning. För detta ändamål avsätter vi 25 miljoner kronor.

4.1.6 Entreprenörsprogram i skolan – ungt företagande

Inställningen att ”de unga måste bli anställningsbara” behöver kompletteras med alternativet att de även kan bli den som anställer. Redan i skolan bör samhället introducera möjligheten att ägna sig åt eget företagande, entreprenörskap och innovation.

Från och med hösten 2011 finns entreprenörskap med i grundskolans och gymnasiets läroplaner. Det är enligt Skolverket dels ”ett pedagogiskt förhållningssätt av entreprenöriellt tänkande, det vill säga att utveckla exempelvis initiativförmåga, kreativitet och samarbetsförmåga som ligger till grund för företagande”, dels ”mer specifika kunskaper i företagande”.

Skolverket lyfter som exempel på entreprenörskap i grundskolan fram företagsprojekt i skolan, övningsföretag och samverkan med näringslivet. På gymnasiet domineras entreprenörsarbetet av inslag från elevföretag som exempelvis Ung Företagsamhet (UF).

UF är en ideell, partipolitiskt obunden organisation med syfte att samverka med skolan för att införa företagsamhet i utbildningssystemet. Läsåret 2012/2013 omfattades ca 570 gymnasieskolor av UF:s koncept UF-företagande. Antalet elever som driver UF-företag har ökat kraftigt sedan 1990-talet:

År	92/93	00/01	05/06	08/09	12/13
Antal	2 729	10 118	11 735	18 462	22 451

Fel! Okänt namn på

Ung Företagsamhet tillskjuts medel med syfte att nå ut till fler elever med information och praktisk handledning¹ i att driva eget företag. Noggrann uppföljning av hur Ung Företagsamhet använder pengarna ska ske för att kunna utvärdera resultatet av satsningen och besluta om framtida stödnivå. Vi anslår 30 miljoner kronor årligen till ändamålet.

4.1.7 Regionala resurscentrum för kvinnor

Kvinnor är idag tydligt underrepresenterade bland Sveriges företagare. Vi vet att många kvinnor har goda företagsidéer som de inte vågar eller vet hur de ska gå till väga för att förverkliga. En metod som visat sig vara effektiv för att uppmuntra kvinnors företagande är att skapa arenor för utbyte av erfarenhet och kunskap mellan kvinnliga entreprenörer. Miljöpartiet föreslår därför en ökning av stödet till regionala resurscentrum för kvinnoföretagare på 20 miljoner kronor per år.

4.1.8 Grön innovationsfond för nya jobb

Miljöpartiet har i sina kontinuerliga samtal med Sveriges näringsliv och industriföretag funnit ett behov av statligt engagemang för stärkt innovationskraft och ökade investeringar i kunskapsdriven konkurrenskraft. Forskning och utveckling som andel av svensk BNP sjunker kontinuerligt. Det är en oroande trend som gör det svårare för Sverige att ta en tätposition inom industriell utveckling. En möjlig lösning på detta är att inrätta en stor, grön innovationsfond med syfte att stimulera forskning i svenska företag och att utveckla nya miljöanpassade produkter som ökar Sveriges konkurrenskraft och skapar nya jobb. En liknande fond, Gröna Bilen, har tidigare funnits för fordonsindustrin. Vi ser ingen anledning att begränsa stödet för forskning och utveckling till bara en industrigren, utan vill ge bred tillgång till utvecklingsmedel för hela industrin. Vi ser stor potential för ökad industriexport.

Innovationsfonden skulle stå för 25 procent av kapitalet och det aktuella företaget för 75 procent. Det innebär att varje satsad miljard av staten skulle leda till totalt fyra miljarder kronor till forskning och utveckling. Investeringarna riktas mot produkter som leder till energieffektivisering eller andra tydliga miljöpositiva effekter inom samtliga branscher. De gröna investeringarna avgränsas inte till en viss bransch utan gäller hela näringslivet och alla industrier. Sveriges möjligheter att bli världsledande på grön export kan skapa många nya jobb. Det kan handla om byggindustrin, fordonsindustrin, energiproduktion, metallsektorn, pappers- och skogsbranschen, detaljhandeln, transportsektorn eller infrastruktur som till exempel nya kollektivtrafiklösningar. Till detta ändamål föreslår vi 500 miljoner kronor årligen.

¹ Med praktisk handledning avses den typ av fiktiva företag som exempelvis UF hjälper de unga att driva.

4.1.9 Demonstrations- och pilotanläggningar

Tillgång till demonstrations- och pilotanläggningar är av stor vikt för företagens möjligheter till produktutveckling inom till exempel miljöteknikområdet. Statlig stimulans kan få goda effekter i hela värdekedjan och medverka till en långsiktig ackumulering av kompetens och investeringar i Sverige. För storskaliga systemprojekt är demonstrationsanläggningar särskilt viktigt och inte minst när det gäller att stödja nya svenska exportsuccéer. Demonstrationsanläggningar ökar attraktionskraften för att locka utländska besökare och investerare och kan även bidra till att behålla teknikutveckling och investeringar i Sverige genom att företagen lägger sina utvecklingsinsatser på hemmaplan.

Demonstrations- och pilotanläggningar utgör en mötesplats för leverantörer och kunder och skapar på så vis en grund för produktutveckling och ökar driftskompetensen. Ett primärt syfte är att anläggningarna spelar en central roll för företag i tidiga skeden eftersom en första levererad produkt är ett avgörande steg. Anläggningarna bidrar även till ökad samverkan mellan forskningsaktörer och företag samt stimulerar utveckling av integrerade system. Till detta ändamål föreslår vi 500 miljoner kronor årligen.

4.1.10 Program för minskad kol- och oljeanvändning (PFO-programmet)

Det finns mycket att vinna på att öka takten i utfasningen av kol och olja i industrin. Mycket tyder på att kostnaden för fossila bränslen kommer att stiga i framtiden, vilket kan ge ökade kostnader för svensk industri. Fortfarande används betydande mängder kol och olja i industriella processer och uppvärmning av industrilokaler. För att stimulera övergången till miljövänligare energikällor vill vi inrätta ett nytt investeringsprogram hos Energimyndigheten, ett program för minskad oljeanvändning inom industrin (PFO). Programmet ska utformas enligt samma modell som det framgångsrika programmet energieffektivisering inom energiintensiv industri (PFE). Genom programmet kan rådgivning och maximalt en tredjedel av företagets investeringskostnader finansieras. Till detta ändamål föreslår vi 100 miljoner kronor årligen.

4.1.11 Riskkapital sådd- och kommersialiseringsfas

Cleantech, det vill säga företag som sysslar med utveckling och produktion av miljöteknik, är idag en snabbt växande marknad internationellt. Trots stora behov av ny teknik och nya lösningar har dock de svenska investeringarna minskat i och med den ekonomiska krisen.

Företaget Cleantech Scandinavia följer vilka investeringar som görs inom cleantech-området. Deras siffror visar att 2010 var ett bra år för cleantechindustrin ur ett nordiskt investeringsperspektiv. Drygt en halv miljard euro investerades i form av riskkapital och statligt stöd under 2010. Antalet investeringar från offentliga investerare ökade markant, och var av mycket stor betydelse för de tidiga företagsskedena. Störst var ökningen i Danmark och Finland. I Sverige var dock bilden en annan. Antalet affärer i Sverige minskade med sex procent mot 2009 och de totala investeringarna minskade med

Fel! Okänt namn på

40 procent jämfört med 2009. I Sverige är de statliga insatserna på detta område också mycket begränsade.

Vi föreslår därför en ny satsning på kapital till svenska cleantechföretag i sådd- och kommersialiseringsfas. Syftet är att stimulera fler svenska företag att växa till en storlek som gör dem intressanta för privata investerare. Det är viktigt att offentlig sektor agerar på ett sätt som inte stör marknaden i onödan, och att investeringarna sköts som om de gjordes av privata investerare.

En möjlig lösning som vi ser som intressant att pröva är att fler privata investeringsaktörer får till uppgift att förvalta medlen i fonden och att dessa väljs ut med bakgrund av hur framgångsrika de varit i sina investeringar. En liknande modell finns i Finland. Till detta ändamål föreslår vi 400 miljoner kronor årligen.

4.1.12 Inkubatorer

En inkubator, även kallad företagskuvös, är en entreprenöriell verksamhet som hjälper nya företag i startskedet och bistår med till exempel lokaler, datorer, utbildning, nätverkande och marknadsföring. Inkubatorerna är ofta sammankopplade med högskolor och universitet och stöds ofta av olika myndigheter och företag. Det nystartade företaget vänder sig till inkubatorn som bedömer affärsidéns potential innan en eventuell satsning kan ske. Sveriges inkubatorer tar ställning till cirka 4 500 nya affärsidéer varje år, men säger nej till över 90 procent, främst på grund av resursbrist. Det handlar om tusentals affärsidéer rörande allt från medicin och bioteknik till telekommunikation och annan infrastruktur.

Regeringen har i nära samarbete med många aktörer tagit fram en nationell innovationsstrategi med fokus på att skapa ett innovationsklimat i världsklass 2020. Ett av målen är förbättrad tillgång till kompetent kapital som främjar företagens innovations- och tillväxtförmåga. Särskilt nämns kapitalförsörjning för att utveckla affärsidéer som kan skapa nya jobb och exportsuccéer. En förutsättning är ofta ett gott samspel mellan privat och offentlig finansiering, och i det sammanhanget utgör statligt stöd en kvalitetsstämpel som gör att privata finansärer skjuter till ännu mer medel. OECD har påvisat att den samhällsekonomiska vinsten av investeringar i de allra tidigaste skedena av företagsutveckling är betydande trots att majoriteten av satsningarna kan misslyckas. Offentlig marknadskompletterande finansiering har således ett samhällsekonomiskt mervärde. Till detta ändamål föreslår vi 100 miljoner kronor årligen.

4.1.13 Innovationsupphandling

Innovationsupphandlingar skulle ge ett direkt och påtagligt tillskott till innovationsinvesteringarna i Sverige. Trots att ett år gått sedan utredningen presenterades för regeringen har inget hänt. Miljöpartiet anser att en lagreglering liknande den som Innovationsupphandlingsutredningen föreslagit skyndsamt bör läggas fram till riksdagen. I ett sådant förslag bör också uppdrag till statliga myndigheter att arbeta med innovationsupphandlingar tydliggöras samt ett uppdrag till statlig myndighet som ansvarar för upphandlingsfrågor att ge

kommuner, landsting och deras bolag information och utbildning i den nya lagstiftningen. Vi föreslår också att medel avsätts för att stimulera försöksverksamhet med innovationsupphandling. Medlen ska användas för bland annat samarbetsprojekt mellan olika offentliga aktörer, metodutveckling och riskspridning. Till detta ändamål föreslår vi 100 miljoner kronor årligen.

4.1.14 FoU mindre företag

Det finns ett stort behov av forskning och utveckling även i mindre industriföretag. Forska och växprogrammet kan tjäna som förebild. Där handlar det om medel på max fem miljoner för forskning och max 500 000 till förstudier. Programmet har varit mycket populärt. Vinnova bedömde 2009 att de skulle kunna skalas upp betydligt utan problem att hitta företag. Förslaget innebär ett liknande program som Forska och väx men utbyggt och under nytt namn. Till detta ändamål föreslår vi 200 miljoner kronor årligen.

4.2 Stöd till unga som vill starta företag

En av de största samhällsutmaningarna är att få fler unga i arbete. Tillväxtverkets stora entreprenörskapsbarometer visar att ingen annan ålderskategori är mer intresserad av att starta företag än just ungdomarna. Hela 68 procent i åldersgruppen 18–30 år kan tänka sig att bli företagare. Kunskapen om företagande och tron på att man skulle klara av att starta företag har dessutom ökat mellan åren 2004 och 2012. Trots detta är unga personer underrepresenterade som företagare. Endast fyra procent av 18–30-åringarna är företagare, vilket innebär att skillnaden mellan viljan att vara företagare och det faktiska företagandet är som störst bland unga personer.

För Miljöpartiet är det uppenbart att potentialen bland de unga måste tas tillvara på ett bättre sätt. Många unga är intresserade av socialt entreprenörskap, och vill ta itu med samhällsutmaningar inom till exempel läkemedel, miljö och kommunikationer.

Miljöpartiet har de senaste åren haft kontakt med många unga företagare och arbetslösa ungdomar och lyssnat på deras berättelser och förhoppningar om framtiden. Vi har också träffat organisationer som ger stöd till nya företagare. Ett gemensamt drag i berättelserna är att byråkrati, krångliga regler och oklar information är de största hindren för den som vill starta företag. Det är helt enkelt alldeles för höga trösklar för att starta företag i Sverige idag.

Vi föreslår att det ges ett särskilt ekonomiskt stöd till aktörer som fokuserar på nyföretagande för ungdomar. Stödet ska fungera som en medfinansiering, där aktören står för 75 procent och staten för 25 procent, vilket innebär att stödet fullt utvecklat ger totalt 100 miljoner kronor per år för insatser för att hjälpa unga att starta företag. Pengarna ska bland annat kunna användas för att utveckla mentoridéer och samarbete med företag och näringsliv. Aktörer kan till exempel vara företag, kommuner/regioner eller andra typer av organisationer. Miljöpartiet satsar 25 miljoner kronor årligen på att ge dem långsiktigt stöd och bättre förutsättningar.

Fel! Okänt namn

4.3 Utveckling och samordning av ekoturism

Sverige har med sin fantastiska natur stora möjligheter till ökad ekoturism. Miljöpartiet anslår 20 miljoner kronor per år för stöd till utveckling av ekoturismföretag och bättre samordning av insatser för ekoturism på regional och statlig nivå.

4.4 Konkurrensverket

Regeringen aviserar i finansplanen att de verksamheter vid Miljöstyrningsrådet, Kammarkollegiet och Vinnova som rör offentlig upphandling överförs till Konkurrensverket. Samtidigt aviserar regeringen att Konkurrensverket från och med 2015 tillförs 35 miljoner kronor för de nya uppgifterna.

För Miljöpartiet är det avgörande att den offentliga upphandlingen miljöanpassas. Miljöpartiet är mycket månt om att den verksamhet och den inriktning gällande arbete med offentlig upphandling som finns vid Miljöstyrningsrådet finns kvar. Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen som sin mening att regeringen vid en eventuell flytt av verksamheten ser till att den inriktning på arbetet och den kompetens som idag finns hos Miljöstyrningsrådet behålls intakt.

Stockholm den 4 oktober 2013

Jonas Eriksson (MP)

Esabelle Dingizian (MP)

Lise Nordin (MP)